

parochialibus, Vide *verb.* Confraternitas *art. 2. numer. 4. in respons. ad 5. dubium.*

26 An benedictiones mulierum post partum, fontis baptismalis, ignis, seminis, ovorum, & similia, sit de iuribus mere parochialibus; *Vid. ibidem in responsione ad 6.*

27 An functiones omnes hebdomadæ sanctæ sint de iuribus mere parochialibus; *Vid. ibidem in resp. ad 7.*

28 An celebratio missæ solemnissimæ feria quinta in Coena Domini sit de dictis iuribus mere parochialibus; *Vide ibidem in responsione ad 8.*

29 An prima pulsatio campanarum in Sabbato Sancto sit de iuribus parochialibus; *Vid. ib. in resp. ad 9.*

30 An celebratio missarum solemnium per annum, sive pro vivis, sive pro defunctis, sit de dictis iuribus parochialibus; *Vide ibid. in resp. ad 10.*

31 An expositio quadraginta horarum, & benedictio, quæ fit super populum, sit de dictis iuribus parochialibus; *Vide ibid. in resp. ad 11.*

32 An expositio, quæ fit cum reliquiis, vel sacris Imaginibus, & benedictio, quæ cum eis fit super populum, sit de dictis iuribus parochialibus; *Vide ib. in resp. ad 11.*

33 Parochianus allucijus parochiæ, ut quis efficiatur, sufficit solum habitationis principium, nec requiritur, quod ibi pro majori anni parte habitaverit. *Rota recent. part. 4. decis. 629. n. 3. & 9. part. 15. decis. 252. n. 20. Barbosa de offic. & potest. paroch. p. 2. c. 2. n. 35. & seq. cum pluribus ibi citatis. Intelligit tamen de eo, qui contrahit domicilium animo non redeundi, secus vero si de tali animo nullibi constat. Rota recent. part. 4. tom. 3. decis. 629. n. 3. & 9. part. 1. decis. 348. n. 3. & seq. p. 1. decis. 162. n. 21. Efficitur tamen parochianus illius parochiæ, qui ad habitandum in ea se contulit ad evitanda impedimenta, quæ parentes suo matrimonio præbere intendunt. Rota recent. part. 15. decis. 60. n. 28.*

36 Et quoad hoc habentur plures casus sic decisi à Sac. Congr. Concil. & referuntur sub *verb.* Impedimenta matrimonii *art. 2. n. 77. Vid. ib. Plures alia quoad hoc resolutiones dicte sacre Congr. Concil. referuntur à Barb. de offic. & potest. paroch. part. 2. c. 21. & ab Ursaya tom. 2. part. 1. decis. 10.*

37 Quando quis habitat in confinio duarum ecclesiarum parochialium, censetur parochianus illius, in qua domus aditum magis frequentatum habet, Aloysius Riccius *in praxi rerum fore ecclesiast. decis. 333. in edit. aliis resol. 510. in 2. edit. Barbosa de offic. & potest. paroch. part. 2. c. 21. num. 43. & de offic. & potest. Episcop. part. 2. alleg. 32. num. 71.*

38 & alii. Parochianus, si in una ecclesia solet audire missam, in altera vero recipere sacramenta, canonice portio debetur ei, à quo recipit sacramenta; *cap. Non instituta 1. de sepultur. Barbos. de offic. & potest. Parochi part. 3. cap. 25. Silvester in Summa *verb.* Canonice portio num. 21. Fr. Emmanuel *q. Regul. t. 1. q. 39. art. 5. & alii.**

39 Parochiani non necessario sunt vocandi in unione parochialium. Sac. Congr. Concil. *in Fulginate. tom. 30. Januar. 1723. Parochialitatis suppressio, & cura translatio sustinetur, quando ex iuxta causa & cum superioris permissione facta fuit. Sac. Congr. Concil. in Cesenat. 31. Jul. 1732.*

41 Parochianus ex justa causa eximi potest pro determinato tempore à Jurisdictione sui parochi. *Sic in una Romana 5. Apr. 1690. ut refert Ursaya 1. 1. part. 1. decis. 10. à num. 90.*

42 Parochiales ecclesiæ dignioribus sunt conferenda. Benedictus XIV. *const. 68. incip. Cum illud §. 1. & 8. Parochialium ecclesiarum collatio, prævio concursu, & examine fieri debet. Idem ib. Vide tom. 2. *verb.* Concursus, & tom. 3. *verb.* Examen. In electione dignioris in parochialium provisione potest Episcopus procedere ex informata conscientia. Idem *ib. §. 14. & 16. Si autem appellatum fuerit, causas**

sibi notas significabit. Judici Superiori per literas familiares. *Idem ibid. Vel Cardinali Præfecto Congregationis Concilii. Idem ibid.*

47 Quando parochialis collatio spectat ad Datariam Apostolicam, concursus ab Ordinario indicitur, & compleri potest non petita venia. *Idem ibid. §. 19. Electio autem dignioris ab eo fieri potest, si agatur de beneficiis curatis reservatis ratione mensium, nec tenetur transmitti acta concursus, nisi postulata fuerint. Idem ibid. Si vero beneficium alia qualibet ex causa reservatum fuerit, acta transmittit, nec digniorem pronuntiabit. Idem ibid.*

50 Parochiales ecclesiæ conferri nequeunt Canonicis Regularibus Lateranensibus absque indulto apostolico. *Idem const. 125. incip. Quod inscrutabili, per tot. Vide tom. 2. *verb.* Beneficia, & ad *verb.* Canonici Regulares: Nec presbyteris sive Clericis Congregationis Missionis. Idem const. 69. incip. Quo magis §. 4. Vide tom. 5. *verb.* Missionarii.*

52 Frequentia populi ad ecclesiam parochialem turbari non debet per celebrationem solemnitam in aliis ecclesiis. *Idem const. 42. incip. Etsi minime §. 15. Ante missam parochialem celebrari non debent missæ in ecclesiis ruralibus parochiæ proximis. Idem ibid. §. 14. In remotioribus autem Sacerdos celebrans doctrinam populo tradere debet. Idem *ib. parochiali ecclesiæ vacanti Vicarius ab Episcopo deputari statim debet. Idem const. 68. incip. Cum illud §. 16.**

56 Parochiæ Græcorum committi debent illis, qui in seminariis Italo-Græcorum, seu Albanensium trium ad minus annorum spatio versati sunt. *Idem const. 17. incip. Et Pastoralis §. 5. Possunt tamen Ordinarii Latini alios Presbyteros idoneos parochiis Græcis velut Coadjutores adungere. Idem ibid. Numquam tamen Monachis Græcis, seu Calogeris animarum cura debet committi, nisi ex necessitate, vel alia justa causa. Idem ibid. §. 9.*

59 Parochiæ Italo-Græcorum committi non debet Italo-Græcis à Latino Diocesano Episcopo latine ordinatis, sed ipsis præfici debent Græci, vel Albanenses, catholici tamen, sive advenæ, sive indigenæ græco ritui viventes. *Idem ibid. §. 9.*

60 Parochialia munia in Græcos Melchitas soli exercere possunt Fratres Ordinis Minorum Custodie Terræ Sanctæ in defectu parochi ritus græci. *Idem const. 87. incip. Demandatam §. 13. Parochialia emolumenta jure percipiuntur à Missionariis exercentibus curam animarum in defectu parochi catholici nationalis. Idem ibid.*

62 Parochiales ecclesiæ Regularium in Indiarum regionibus subsunt Episcoporum Jurisdictioni. *Idem tom. 2. const. 1. incip. Quamvis: Parochi ecclesiarum Regularium, sive Regulares, sive seculares sint, subsunt Jurisdictioni Episcopi in illis, quæ animarum curam recipiunt. Idem ibid. Parochi Regulares curam animarum assumere nequeunt, sine examine, approbatione, & consensu Episcopi. Idem *ib. Ad vacantem ecclesiam parochialem tenetur patronus ecclesiasticus, etiam in foro externo, presentare magis idoneum, seu digniorem ex approbatis ab Examinatoribus, utrumque enim forum respiciunt *verb.* Concil. Trid. c. 18. sess. 24. ibi: Quem Patronus digniorem inter approbatos ab Examinatoribus judicabit, Episcopo presentare teneatur. Benedictus XIV. de synodo diocesana lib. 4. cap. 8. num. 8. Episcopus debet iudicio patroni acquiescere, & instituere sic à patrono presentatum, si ex approbatis ab Examinatoribus nullus reclamet; cum Concilium Tridentinum edixit sine ulteriori indagine instituendum, quem patronus tamquam digniorem presentavit. Sed si aliquis ex approbatis de iudicio patroni conqueratur, & hac de causa ad Episcopum provocet, debet Episcopus iudicis partes assumere, & diligenter inquirere, an rectum fuerit iudicium à**

patrono latum, de sui presentati meritorum supra reliquos ex approbatis præstantia. *Idem ibid. Si quis appellat à sententia Episcopi, cujus iudicium sit conforme iudicio patroni, appellatio est admittenda solum in devolutivo. Si vero sit difforme, est admittenda etiam in suspensivo, & interim nullus est instituendus usque ad sententiam iudicis appealationis, & parochialis est administranda ab Economo. Idem ibid. Quod totum statuit tom. 2. Bullar. const. 4. incip. Redditæ.*

70 Si parochialis ecclesia fuerit jurispatronatus laicorum, vel mixti, admittendus est sine concursu presentatus à patrono, & idoneus ab Examinatoribus reperitus. *Concil. Trid. loc. cit. ibi: Quod si jurispatronatus laicorum fuerit, debeat qui à patrono presentatus erit, ab iisdem deputatus, ut supra, examinari, & non nisi idoneus reperitus fuerit, admitti.* *Idem in cit. cap. 8. num. 9. ubi subiungit, quod idem declaratum fuit à Sac. Congr. Concil. 5. Febr. 1628. de parochiali jurispatronatus mixti, id est, partim ecclesiastici, & partim laicalis, ne iura laici quoque consortium cum ecclesiastico ulla ex parte læderent. Si autem ab uno, aut pluribus patronis laicis, gaudentibus æquali jure, plures ad vacantem parochialem sint nominati, & Episcopo presentati, neque ullus ex presentatis retulerit à patronis plures voces, quam ceteri; tenetur Episcopus indicare concursum inter eosdem presentatos, atque illum eligere, quem ex approbatis ab Examinatoribus synodalibus judicaverit magis idoneum, ut decrevit eadem Sac. Congr. Concil. apud ipsum *cit. num. 9. & Barbosam de offic. & potestate Parochi part. 1. cap. 2. num. 130. Episcopi jus eligendi digniorem in prædictis omnibus, sede episcopali vacante, transit ad Capitulum; & ab hoc ad Vicarium capitularem sine ulla penitus reservatione. Idem c. cap. 8. num. 10. Decreto Sac. Congr. Concil. in Elven. 1. Decemb. 1735. & ex pluribus aliis jam ad id allatis tom. 2. *verb.* Capitulum art. 3. à num. 58. ad 63. Vide ibid.**

72 Parochiæ, aliæque curata beneficia, & officia Indiarum Occidentalium, sublato asserto privativo jure Regularium, secularibus Sacerdotibus canonice conferuntur. *Benedict. XIV. const. incip. Cum alias §. 2. & 3. Immo si ob defectum Sacerdotum Regularium isdem præficiuntur Regulares, hi tamquam amovibiles ad nutum, possunt, nulla expressa causa, & ab Ordinario, vel etiam à Superiore Regulari removeri. Idem ibid. §. 2. Et jam id statuerat ad instantiam Regis Catholici in alia sua constitutione incip. Cum nuper: confirmata, & declarata in hac ultima Cum aliis.*

74 Parochialibus ecclesiis Basilicæ Assiensis Sancti Francisci unitis, præficiendi sunt Vicarii seculares ad nutum amovibiles. *Benedict. XIV. const. incip. Fidelis Dominus §. 26.*

75 Canonici Regulares Præmonstratenses possunt obtinere & retinere perpetuo sine apostolica dispensatione ecclesiæ parochiales, etiam seculares, & Vicarias; Sic declaravit Benedict. XIV. die 1. Septemb. 1750. *const. incip. Oneroso.*

76 De etymologia verborum Parochia, Parochianus, Parochus, non sum sollicitus. *Vide de ea, si lubet, varias opiniones apud Bohemer. Jur. parochial. sect. 1. cap. 1. §. 1. & plur. seq.*

77 Nec sum sollicitus de origine parochiarum, an ea Tito in Creta, an Evaristo, an Anacleto, an Dionysio sit attribuenda: Confer itidem Bohemer. *Jur. parochial. sect. 2. cap. 2. per tot.*

78 Parochia est Societas quedam publica ecclesiastica ex parochis, & parochianis composita in certo districtu constituta, & certis limitibus circumscriptis, vi cujus parochiani ecclesiæ in illo districtu sine obligatur ad paragenda ibi sacra, & ad onera tum parochi, tum ecclesiæ præstanda. Pa-

rochus vero ad illa, quæ sui officii sunt? In parochia igitur considerari debent parochus, ecclesia parochialis, & parochiani.

Facile autem est hinc dignoscere, quid requiratur, ut ecclesia dici queat parochialis. Sed vide, si materie plenam discussionem desideres, Rotam in Polycastren. *Jurium parochialium 10. Januarii 1729. cor. clar. mem. Cincio, & in Subinen. Jurium parochialium 8. Maii 1733. cor. clar. mem. Calcagnini. & 8. Junii 1736. cor. clar. mem. Millini.*

At non ita facile est breviter tradere quis dicendus sit parochianus ad omnes præsertim effectus, tum si una in civitate de qua agitur sit parochia, tum & maxime si plures sint in ea parochiæ: Ad Bohemerum *Juris parochialis sect. 3. cap. 2. per tot. qui argumentum hoc illustravit.*

(Quamvis plurimæ dissimiles species ab auctore pertingantur, omissum nil videbitur, si, omni hic abjecta cunctatione, adeat Lector ad lit. A. ex pag. 192. *verb.* Cadaver: lit. B. pag. 283. 297. 304. 319. 364. lit. D. ex pag. 16. & 72. lit. E. pag. 149. & 154. *verb.* Quarta Funeralls, & *verb.* Regulares, præsertim in addit. hisp. & novis, videantur quæ seq. *verb.* notantur.

PAROCHUS.

ARTICULUS I.

Parochus quoad ea, quæ concernunt ejus nomenclaturam, electionem, atque approbationem.

SUMMARIUM.

1. Parochus apud Ethnicos qui dicebantur in ecclesia Dei Sacerdotes: quare sic vocati: quæ discretio inter eos exhibetur: Rectores, & Capellani etiam vocantur, ad num. 8.

2. Qui vocentur Sacerdotes proprii: quales Curati: animarum curam obtinentium alia nomina: quæ persone ad eam sunt eligende: quæ formati: concursus à quo incidendum, ad num. 16.

3. An sit approbandus Parochus in ecclesia exempta exercere intendens: ad quem pertinet examen, & approbatio vicariorum in ecclesiis unitis Ordini S. Joan. Hierosolym. ad num. 18.

4. Deputandus Parochus prævio examine, atque Episcopi consensu: approbatus in Urbe sub pretextu insufficientis literaturæ ordines non sunt ab Episcopo denegandi: & an possit iterum examinari semel approbatus, ad num. 34.

5. Addition. ex aliena manu subnectuntur.

Parochus apud Ethnicos olim dicebantur illi, qui Legatis publice Romam missis saltem, & ligna præparabant, id est, illi, qui omnia necessaria Legatis Regum, Principum, ac Rerum publicarum hospitio receptis, suppedabant; teste Acrone in illud Horatii lib. 1. Ser. Sat. 5. ibi:

Proxima Campano ponti, quæ villula restum
Præbuit, & Parochi, quæ debent, ligna, ralemque.

Et sic referunt Calvinus in Magno Lexico juridico tom. 2. *verb.* Parochus; Petrus Gregorius Syntax. *Juris lib. 36. c. 30. num. 9. Barbosa de offic. & potest. Parochi part. 1. cap. 1. num. 1. & alii. Unde quidam censent adinstar istorum dictos esse parochos in ecclesia catholica, eo quod sint Sacerdotes auctoritate Episcoporum ecclesiis præfecti, & plebibus, sive populis ut omnia necessaria ad pasceandas animas subministrant. Alii vero existimant parochum dictum esse quasi parocum, parocum autem Græcis est incolæ, sive habitator in loco, ut habetur in l. Pupillus 239. ff. De *verbor. significat.* ibi:*

Incola est qui in aliquam regionem domicilium suum constat, quem Graeci Parocon (id est iuxta habitantem) appellant. Ita Azorius Instit. moral. 1. lib. 3. cap. 12. quest. 1. Barbosa loc. cit. num. 3. & alii.

4 Parochus, seu parocus dicitur a parochia, seu paracia; sicut & parochiani, seu parociani. Budaeus citatus, & sequutus à Barbosa loc. cit. num. 14. Calvin. 4. c. verb. Parochia. Ex Parochis aliqui vocantur plebani ut in cap. Scriptura est 40. de election. qui videlicet curam exercent animarum in plebania habente sub se plures ecclesias, vel capellas; c. Statutum 1. Ne Clerici, vel Monachi in 6. Et sunt sic dicti à plebe, vel populo, qui sub eorum cura regitur, & habet se plebanus cum ceteris curatis unius plebis, sicuti Archiepiscopus cum suffraganeis suae provinciae. Barbosa loc. cit. num. 5. & alii passim.

7 Aliqui vero appellantur Rectores, quia plebem, & populum sibi commissum cum cura regunt, iuxta cap. Ut quisque Presbyter 3. de vita, & honestate Clericor. & cap. In Ecclesiis 1. de Cappellis Monachor. & eorum beneficium vocatur Rectoria, 8 cap. Cum olim 28. de Præbendis. Aliqui vocantur Capellani, & sunt illi, qui in ecclesia Monachorum curam animarum exercent, ut in cap. In Ecclesiis 1. de Capellis Monachorum. Aliqui vocantur Sacerdotes proprii: Sacerdos enim proprius vocatur cujuslibet parochiae Rector, c. Omnis utriusque sexus 12. de penis. & remiss. Aliqui vocantur simpliciter Curati sic dicti à cura, quam de regendis ovibus susceperunt. Qui curati aliqui sunt insigniti nomine Archiepiscopali, & aliqui nomine Praepositi, & humusmodi.

11 Pro parochia, quocumque nomine nuncupetur, eligi debet persona idonea, quae in propria parochia residere, & per se ipsam animarum curam exercere valeat, ut colligitur ex cap. In parochia 31. caus. 16. q. 1. c. Cum in cunctis 7. de elect. c. Exam de decet. 4. de stat. & qualis. cap. Quia nonnulli 3. de clericis non resident. cap. Grave nimis 29. de Præbendis. cap. Licet Canon 14. de elect. in 6. cum similibus, juncto Concil. Trid. sess. 7. de reformat. cap. 3.

Non posse Ordinarios in presbyteratus Ordinem, quemcumque res Clericatus nescientem, suscipere, pro constanti asserendum venit (1), etiam Indictis dominis (2): quia melius est, paucos, & bonos ordinare, quam multos, & ignorantis (3); per consequens de idoneitate numquam dubitari debet, praemaxime in animarum curam exercentibus, nam ubi majus periculum, cautius agendum; bene tamen advertitur in hac peninsula, praesertim in territoriis, quibus parochiales ecclesiae per concursum conferuntur, aut providentur, iterum atque iterum, quoties ad eum oppositores devenerint, examen subtere tenebit, cum non possint quae circa eundem sunt determinata, non efficere, quia sine eis collatio, vel provisio habere nequit effectum: nec cui literaria desint exercitia, conferri (4); sicut in praebendis per concursum obtinendis evenit (5).

Verum est americanis ditionibus etiam praedicta in eisdem praebendis locum habere (6): & proculdubio in beneficiis Curatis (7); ast non sic cum hisce Religiosi praeficiuntur; nam tunc nec per edictum con-

(1) L. 64. tit. 5. p. 1. Defendit eos à los Obispos de dispensar con Clerigos que pueadan rescibir muchas Ordenes: otrosi non pueden dispensar: ni otrosi con aquellos que non saben ninguna cosa de Clerecia.

(2) L. 6. tit. 7. lib. 1. Ind. Otrosi les rogamos y encargamos, que tengan mucha consideracion y advertencia: à no dar Ordenes Sacros à las personas que no tuvieren las partes y calidades de letras, suficiencia: que se requiere.

(3) L. 16. tit. 23. p. 1. Nescios Clerigos, & malos ordenando los Prelados, pasan à mas de lo que debent: è haciendo esto, non guardarlo que dicen en el derecho, que mejor es haber pocos Clerigos, è buenos, que non muchos; è malos.

(4) Vide verb. Beneficium.

(5) Vide verb. Canoniceus.

(6) L. 6. tit. 6. lib. 1. Ind. Declaramos, que en quanto à las calidades personales y edad de los Opositores à las canongias que se proveyeren por oposicion, se guarde lo dispuesto en el Santo Concilio Tri-

Idonea persona in hac materia dicitur praedita 12 aetatis maturitate, morum gravitate, & literarum scientia cap. Cum in cunctis 7. de elect. § Inferiora: ubi: "Alia, quae curam animarum habent annexam, nullus omnino suscipit, sed nec parochialis ecclesiae regimen, nisi qui cum 25. annorum aetate attigerit, & scientia, & moribus commendandis existat, cum similibus."

Hinc Parochi debent eligi, & institui ad praescriptum Concilii Trid. sess. 24. de reformat. cap. 18. & const. S. Pii V. incip. In conferendis beneficiis: Nempe per examen, & concursum coram Episcopo, vel ejus Vicario Generali, & saltem tribus Examinatoribus Synodalis Concil. Trid. sess. 24. cap. 18. de reformat.

13 Quomodo autem, quando, ubi, & à quibus sit indicendus concursus pro parochis eligendis; Vid. verb. Beneficia art. 3. à num. 21. verb. Concursus per tot. verb. Examinatores à num. 25. usque ad finem.

In parochis eligendi, & promovendi sunt sub gravi culpa meliores, seu digniores. Vid. verb. Electio art. 3. per tot. & signatur num. 15.

17 Parochus in ecclesia exempta animarum curam exercere intendens prius approbandus, & examinandus est ab Episcopo iuxta dispositionem c. Exemptionem ad privileg. in 6. Sacr. Congr. Concil. in Caputaquen. 23. Junii 1629.

18 Examen, & approbatio Vicariorum ad curam animarum positorum in Ecclesiis unitis Ordini S. Joannis Hierosolymitani, ad Episcopum pertinet. Sacr. Congr. Concil. in Augustana 4. Decem. 1631.

19 Parochus pro cura animarum non potest deputari, nisi de consensu Episcopi, & praevio examine. Sacr. Congr. Concil. in Pidalaven. 4. Junii 1627.

20 Examinato, & approbato in Urbe ad curam animarum non possunt ab Episcopo Ordines denegari sub praetextu insufficientis literaturae. Sacr. Congr. Episcop. & Regl. in Sutrina 26. Januarii 1594.

21 An, & quatenus Episcopus possit parochos rite, ac recte semel approbatos iterum, ac pluries examinare? Respondendum est cum distinctione: Aut enim

vocantur, nec per concursum conferuntur (1), debetque novum excusari examen nisi ad Doctrinam diversi Idiomatis, tamquam necessariis ad fidei infallibiles veritates exponendas, & declarandas (2), fuerint promoti (3); (hac quoque de causa inter alias, advenis fuit prohibitum, in Hispania beneficia obtinere (4), nunquam in aliqua regione, aut territorio propter eundem defectum (5) etiam naturalibus) quia si promoventur, sicut in prima provisione à Prelato sunt examinandi, in secunda, vel imposterum, si aliqua alia de causa propter quam fieri debere contingat (6); in tantum vero haec commendantur, ut quisquis similibus beneficiis praefectus, ignorantia hujusmodi sit notatus, statim sit removendus, aliisque praeficiendus: ideo ad ovianda praedicta ex defectu Idiomatis nascentia, saepe praerogativa Indicae linguae peritiae à Cathedralico, ubi adstiterit, testimonium (7).

(1) L. 17. tit. 15. ejusd. En el Interin que se hace por los Prelados de las Religiones la proposicion para las Doctrinas que fueren à su cargo, no pongan Religiosos que administran, pues en estos beneficios regulares non preceden edictos, ni hay oposiciones, y las Religiones tienen sujetos que proponer en propiedad.

(2) Apost. ad Corinth. c. 14. v. 6. Nunc autem, Fratres, si venero ad vos linguis loquens: quid vobis prodero, nisi vobis loquar aut in revelatione, aut scientia, aut in prophetia, aut in doctrina: vers. 8. Et enim si incertam vocem det tuba, quis parabit se ad bellum? Ita & vos per linguam nisi manifestum sermonem dederitis, quomodo scietur id, quod dicitur? Eritis enim in aera loquentes: L. 7. tit. 15. ejusd. Ibi: Mas si sobreviniere causa que lo pida ó por demeritos en la suficiencia, ó falta de idioma, ó por succeder, como de ordinario sucede, que traten de mudarse y pasarse à otra Doctrina, en que haya, ó se habe otra lengua, es justo que se examinen de nuevo, porque ya no se halla en ellos aquella suficiencia que mereció la primera aprobacion:

(3) L. 4. tit. 3. lib. 1. Ibi: Y ansi para el exercicio del culto divino, como para predicar y enseñar nuestra Santa Fé Católica.

(4) Vid. verb. Concursus.

(5) Reg. Sched. 5. Jul. 1767. num. 18. La eleccion de Párocco por ahora ha de ser precisamente del idioma de los nuevos pobladores, dándoles sus licencias el Ordinario diocesano, mediante testimoniales que debe presentar: pero en cesando la necesidad de valerse de Sacerdotes extrangeros, la eleccion se ha de hacer en concurso:

(6) Vid. verb. Jus Patronatus. Vid. etiam prox.

(7) L. 4. tit. 13. lib. 1. Ind. Ibi: Y con particular cuidado en hacer que los Curas Doctrineros sepan la lengua de los Indios, que han de doctrinar y administrar, pues tanto importa para el cumplimiento de su obligacion y salvacion de las almas de sus feligreses: y con los Superiores de las Ordenes, que remuevan à los Religiosos que no supieren la lengua, è idioma de los Indios en la forma que está dada, y propongan otros en su lugar, apercibiéndoles que si los Doctrineros actuales, y los que después lo fueren, no la supieten, serán removidos de las Doctrinas, y à los Cathedralicos de la lengua, donde las hubiere, que à ningun Clérigo, ni Religioso den aprobacion, sino tuvieren la dicha calidad: L. 8. tit. 15. ejusd. Ibi: Y que tengan mucho cuidado de que se elijan para las Doctrinas de Indios, que están à cargo de cada orden, Religiosos de la suficiencia necesaria, y que sepan la lengua de los Indios, à que se hubiere de dar doctrina:

enim agitur de parochis examinatis, & approbatis ab Episcopo antecessore. Si agatur de parochis examinatis, & approbatis ab eodem Episcopo, non potest idem Episcopus eos iterum examinare, nisi novis supervenientibus vehementibus indicis, etiam extrajudicialibus, de eorum imperitia, seu defectu necessariae scientiae ad suum obendum, & adimplendum officium. Sic expresse Rota recent. 19. tom. 1. decis. 297. num. 1. & seq. cum pluribus ibi adductis. Monacell. tom. 1. tit. 10. form. 15. num. 2. cum Gonzalez, Garzia, Barbosa, & Card. de Luca ibi allegatis. Pignatell. tom. 1. consulti. 233. num. 7. & seq. Et sic censuit Sacr. Congr. Concilii in Pampilonensi apud Pignatell. loc. cit. num. 8. ubi cum quaereretur.

22 Primo: "Utrum Episcopus possit examinare parochos, & Rectores semel approbatos ad curam animarum exercentem, quando ex rationabili, & legitima causa habetur vehemens suspicio de illorum imperitia ad sacramenta ministranda, & mutatis summi adimplendum, & clarius cognita illorum illiteratura, detur illi Coadjutor benemeritus cum assignatione alicujus portiois fructuum pro ejus congrua sustentatione?"

Secundo: "An possit hoc examen facere non solum in actu visitationis, sed etiam extra illam respectu alicujus parochi, de cuius imperitia habetur certa notitia?"

Tertio: "An ad ejusmodi examen faciendum requiratur, quod imperitia talis parochi examinandi probetur iudicem per testes deponentes; an vero sufficiat talem imperitiam constare Episcopo extrajudicialiter, vel quia expositum fuit illi per personas fidedignas, quae nolunt iudicem deponere propter metum, respectum, vel aliam rationem; vel

quia ipsemet Episcopus ex aliquibus actionibus, quas vider, & notat in ipso Parocho, & ex verbis, quae ab illo audit, & ex aliis accidentibus, quae occurrunt, facit conjecturam fere evidentem de imperitia illius? His igitur scrupulis anxiatius supplicat pro declaratione, ut salutare pabulum suis ovibus praebere, suoque muneri satisfacere possit.

"Sacr. Congr. &c. die 16. Januar. 1667, censuit ad omnia respondendum, Affirmative."

Cumque ab eodem Episcopo Pampilonensi iterum die 22. Septembris 1668. quaesitum fuisset, an in actu visitationis Ordinario liceret examinare parochos, quamvis contra illos suspicio imperitiae non urgeret; Sacra Congregatio absolute respondit Negative. Sic Rota loc. cit. decis. 166. num. 7.

Et sic etiam censuit eadem Sacr. Congr. Concil. in Tridentina juris examinandi 18. Aprilis 1671. Consulta enim: An possit idem Ordinarius examinatos, & ad confessiones audiendas, ac curam animarum exercentem, ecclesiarum parochiales obtinendas idoneos repertos, & approbatos ad novum examen vocare, quando nulla adest rationabilis suspicio de illorum imperitia? Respondit, servandam esse declarationem alias editam sub die 22. Septembris 1668. in Pampilonensi, quae non potest esse, & intelligi nisi de Episcopo approbante, de quo in Tridentina quaerebatur, alias Sacra Congregatio ad eam non remisisset. Sic expresse Rota loc. cit. decis. 257. à num. 18.

Et quod possit idem Episcopus iterum examinare à se ipso jam examinatos, & approbatos parochos, quos probabiliter judicaverit insufficientes, eo quod non vacaverint studio, & scientiam, quam prius habebant, deperderint, colligitur aperte ex Concilio Tridentino sess. 21. c. 5. decernente, quod possit Episcopus

(1) L. 17. tit. 15. ejusd. En el Interin que se hace por los Prelados de las Religiones la proposicion para las Doctrinas que fueren à su cargo, no pongan Religiosos que administran, pues en estos beneficios regulares non preceden edictos, ni hay oposiciones, y las Religiones tienen sujetos que proponer en propiedad.

(2) Apost. ad Corinth. c. 14. v. 6. Nunc autem, Fratres, si venero ad vos linguis loquens: quid vobis prodero, nisi vobis loquar aut in revelatione, aut scientia, aut in prophetia, aut in doctrina: vers. 8. Et enim si incertam vocem det tuba, quis parabit se ad bellum? Ita & vos per linguam nisi manifestum sermonem dederitis, quomodo scietur id, quod dicitur? Eritis enim in aera loquentes: L. 7. tit. 15. ejusd. Ibi: Mas si sobreviniere causa que lo pida ó por demeritos en la suficiencia, ó falta de idioma, ó por succeder, como de ordinario sucede, que traten de mudarse y pasarse à otra Doctrina, en que haya, ó se habe otra lengua, es justo que se examinen de nuevo, porque ya no se halla en ellos aquella suficiencia que mereció la primera aprobacion:

(3) L. 4. tit. 3. lib. 1. Ibi: Y ansi para el exercicio del culto divino, como para predicar y enseñar nuestra Santa Fé Católica.

(4) Vid. verb. Concursus.

(5) Reg. Sched. 5. Jul. 1767. num. 18. La eleccion de Párocco por ahora ha de ser precisamente del idioma de los nuevos pobladores, dándoles sus licencias el Ordinario diocesano, mediante testimoniales que debe presentar: pero en cesando la necesidad de valerse de Sacerdotes extrangeros, la eleccion se ha de hacer en concurso:

(6) Vid. verb. Jus Patronatus. Vid. etiam prox.

(7) L. 4. tit. 13. lib. 1. Ind. Ibi: Y con particular cuidado en hacer que los Curas Doctrineros sepan la lengua de los Indios, que han de doctrinar y administrar, pues tanto importa para el cumplimiento de su obligacion y salvacion de las almas de sus feligreses: y con los Superiores de las Ordenes, que remuevan à los Religiosos que no supieren la lengua, è idioma de los Indios en la forma que está dada, y propongan otros en su lugar, apercibiéndoles que si los Doctrineros actuales, y los que después lo fueren, no la supieten, serán removidos de las Doctrinas, y à los Cathedralicos de la lengua, donde las hubiere, que à ningun Clérigo, ni Religioso den aprobacion, sino tuvieren la dicha calidad: L. 8. tit. 15. ejusd. Ibi: Y que tengan mucho cuidado de que se elijan para las Doctrinas de Indios, que están à cargo de cada orden, Religiosos de la suficiencia necesaria, y que sepan la lengua de los Indios, à que se hubiere de dar doctrina:

num. 23. in 1. declaratione : Barbosa loc. cit. in Summa num. 6. & de offic. & potest. parochi loco citato num. 57. Armeid. loc. cit. num. 155. Quinimmo potest Episcopus prohibere parochis sub pena pecuniaria arbitraria, quae tamen dimidiam non excedat, ne ultra biduum ab ecclesia sua possint abesse. Non tamen id prohibere potest sub pena excommunicationis latae sententiae. Sic declaravit Sac. Congreg. Concil. ad cit. ses. 23. cap. 1. de reformat. testibus Garr. loc. cit. num. 23. in 2. declaratione. Barbos. loc. cit. in Summa num. 7. Armeid. loc. cit. num. 156. & sub pena pecuniaria esse permissum censuit eadem Sac. Congr. Concil. in Trevirensi 11. Februar. 1628. apud Barbosam de offic. & potest. paroch. part. 1. cap. 8. num. 45. & apud alios mox citatos.

33 Ubi autem non adsit talis constitutio Episcopi, potest parochus ex causa, quae sibi legitima videatur, per unum, vel alterum diem abesse sine licentia Ordinarii, dummodo interim idoneum Vicarium ab Ordinario approbatum relinquat. Communis. Sic enim docet universalis recepta consuetudo, quae est optima legum interpretis, cap. Cum dilectus 81. de consuetudine. (Vide supra n. 21.) Nec immerito, quoniam qui aliquantisper tantum abest ex veterum canonum sententia, non videtur abesse, quia statim revertitur, sicut loquitur idemmetipsum Concil. Trid. cit. ses. 23. de reformat. Unde in simili, brevis reversa Uxor nec divertisse videtur, juxta textum expressum in l. Quidquid in calore, ff. de Regul. Juris. Immo Barbosa de offic. & potest. parochi loc. cit. n. 52. & de offic. & potest. part. 3. allegat. 53. num. 106. (Ad rem Reg. 16. tit. 34. part. 7.) Reiffenstuel loc. cit. num. 79. & seq. & alii docent posse parochum sine licentia Episcopi ex causa sibi legitima visa abesse per sex, aut septem dies: dummodo interim idoneum Vicarium in illo Episcopatu admissum pro administratione Sacramentorum relinquat, ita, sicuti fatetur ibi Barbos. declarante consuetudine universalis.

35 Parochis possunt Ordinarii aliquibus justis de causis juxta Concil. Trid. formam licentiam concedere recedendi a parochiali ad aliquod tempus, modo ea utantur intra limites praescriptos a Concil. ses. 23. de reformat. cap. 1. quia facultas hujusmodi non fuit ipsis Ordinariis ablata per motum proprium Sancti Pii V. publicatum de mense Junii 1568. super residentia Canonorum habentium parochiales. Sac. Congr. Concil. testibus Garzias l. c. n. 179. Armeid. l. c. n. 87. Barbosa l. c. in Summa n. 15. Et pro Ordinariis, qui talem licentiam concedere possunt, veniunt etiam Ordinarii Episcopo inferiores, ut Abates, & alii similes habentes jurisdictionem, & proprium Territorium, sicuti & Capitulum, Sede vacante. Sanctarell. variar. rerol. quest. 5. num. 64. Azorius part. 2. lib. 6. cap. 10. q. 4. Possevin. de offic. Curati cap. 1. num. 28. & 29. Barbosa de offic.

36 Propter evidentem Reipublicae utilitatem, posse parochum legationis munere fungi, A. Insinuat. Non negatur casum, forte occurrere valere, in quo parochus, aut alius presbyter ea uti possit, praecipue attempta vera verbi legationis significatione; sed ad personandum se per alium, non venit talis facultas concedenda; reprobatum a jure invenitur, eo quod procuratoris officium, nisi pro sua Ecclesia, Praelato, aut Rege causam egerit, est presbyteris secularibus vetitum (1): quae quidem prohibitio Regulares amplectebatur (2); cumque temporis series vires harum dispositionum mitesceret, D. D. Carolo II. regnante, fuit determinatum, nullo in tempore, eos, tam Religiosos, quam Sacerdotes seculares ad causarum sollicitudinem admitti debere, decernendo insuper, ne in tribunalibus, coramve etiam Judicibus audientia eisdem concedatur: congruum quippe suo statui esse non videtur, etsi sub pietatis titulo, similis exercitio

(1) L. 5. tit. 5. p. 3. Ser puede personero por otro todo ome: é aquellos á quien lo defienden son estos: otros el Clerigo que fuese ordenado de Epistola, ó dende arriba non puede ser personero. Fueras ende en pleyto de su Iglesia, ó de su Prelado, ó de su Rey:..

37 & potest. parochi part. 1. cap. 8. num. 63. & alii. Ordinarii possunt concedere parochis licentiam abessendi ad bimestre tempus ob quamcumque justam causam, veluti recreationis, aut visendi amicos, & hujusmodi. Ultra bimestre autem non possunt illam concedere, nisi ob aliquam gravem causam. Colligitur clare ex Concil. Trident. cit. ses. 23. de reformat. cap. 1. ibi: Dicendendi autem licentiam in scriptis, gratisque concedendam, ultra bimestre tempus, nisi ex gravi causa, non obtineant. Garzias cit. p. 3. de benef. cap. 2. num. 22. Fagnan. in cit. cap. Relatum num. 21. & 29. Barbosa de offic. & potest. parochi loc. cit. num. 58. 59. & seq. Reiffenstuel loc. cit. num. 77. & alii passim.

38 Graves autem causae, ob quas potest concedi parochis licentia abessendi ultra bimestre, sunt praecipue quatuor assignatae a Concil. Trid. loc. cit. scilicet Christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens ecclesiae, vel reipublicae utilitas. Barbos. de offic. & potest. parochi loc. cit. ad numer. 45. La Croix lib. 3. p. 1. n. 747. & alii passim. Christiana charitas intelligitur, cum quis abest ob proximorum utilitatem, ut ad juvandam aliquam ecclesiam in magno periculo haeresis versantem, ad dirimendas lites, controversias, & odia. Dummodo ex tali absentia in propria ecclesia non sequatur notabile detrimentum, quia esset contra ordinem charitatis. Sanctarell. variar. res. quest. 3. num. 1. Mollesius in Summa Theol. moral. tract. 6. cap. 11. numer. 29. Azorius p. 2. lib. 6. cap. 4. Barbos. de offic. & potest. parochi loc. cit. num. 46. & de offic. & potest. Episcopi p. 3. allegat. 53. num. 6. & in Concil. Trid. loc. cit. num. 7. Reiffenstuel loc. cit. ad num. 90. La Croix loc. cit. num. 747.

40 Urgens necessitas intelligitur, cum quis abest ob morbum curandum, vel propter aliquam persecutionem, bellum, hostium incursum, pestem savientem, aeris intemperiem, vel ob inimicitias, aut ob principis, & populi furorem declinandum; Dummodo tamen non imminet detrimentum ovium in spiritalibus; nam si illud immineret, ex nulla causa posset abesse; quia bonus pastor animam suam pro ovibus ponit, ut habetur Joann. 10. Ita citati Doctores, & alii.

41 Debita obedientia intelligitur, cum quis abest ex mandato Papae, vel ut occuparetur in servitio Sedis Apostolicae, & Reipublicae. Sic citati Doctores, & alii.

42 Evidens ecclesiae, vel reipublicae utilitas intelligitur, cum quis abest ad Synodum generalem, vel provincialem, aut dioecesanam, rite, & legitime vocatus. Vel cum quis abest pro tuendis jatribus suae ecclesiae, aut pro obtinenda a Superiore reformatione in variis emergentibus, vel ut id exigente reipublicae utilitate fungatur legatione apud aliquem secularem principem. Ita citi Doctores, & alii. Pa-

(2) L. ead. ibi: Otrosí decimos, que el que fuere de alguna Orden de Religión, non puede ser personero, si non sobre pleyto que pertenezca á aquella Orden de que él mismo es. E aun estonce débelo facer con mandado de su mayoral:..

43 Porochis non licet causa studiorum a suis parochialibus ecclesiis post Concilium abesse, nec Episcopus licentias ad id concedere potest, illaque, si concessa fuerint, non suffragantur. Sac. Congreg. Concil. sub die 8. Maii 1595. apud Garz. loco citato num. 1. Barbos. loc. cit. in Summa num. 18.

44 Nec Episcopus potest uti opera parochi in visitatione, vel alio servitio suae ecclesiae, nisi pro tempore duorum mensium a Concilio Tridentino cit. ses. 23. cap. 1. de reformat. permissorum. Sic declaravit Sac. Congr. Concil. testibus Gonzal. ad Regul. 8. Cancell. glo. 6. num. 258. Pignatell. tom. 7. consult. 4. num. 3. & Garzia loc. cit. num. 42. Bar-

(1) Aut. acord. 1. tit. 3. lib. 1. Ibi: He resuelto, que ni en los tribunales, ni por los Ministros sean oidos los Religiosos de qualquier Orden que fueren, ántes se les excluya totalmente de representar dependencias, ni negocios de seglares, baxo de ningun pretexto, ni título, aunque sea de piedad, sino en los que tocaren á la Religion de cada uno con licencia de sus Prelados: Aut. 2. ejusd. En consulta de r. de Diciembre de 1675. con vista de otra de la Sala de Millones, he resuelto que el decreto de 25. de Agosto de 1668. comprehenda tambien á los Sacerdotes Seculares: L. 80. tit. 14. lib. 1. Ind. Mandamos á los Virreyes, Presidentes, Audiencias y Gobernadores, que á ningun Religioso permitan en sus tribunales solicitar negocios seculares; ni los den audiencia, ni oigan sobre ellos, sino fuere en los casos que la caridad christiana y prudente permite:..

(2) Reg. Sched. 25. Novemb. 1764. Ibi: Sabe, que por quanto habiendo llegado á mi noticia la inobservancia que tienen las providencias y reales decretos expedidos para que los Eclesiásticos Seculares y Regulares no entiendan en agencias de pleytos, administraciones de casas y cobranza de juros, que no sean de sus propias iglesias, monasterios, ó conventos, ó beneficios, y los inconvenientes que han resultado, y aun se experimentan de esto: siendo mi real ánimo que estas reales deliberaciones tengan el debido cumplimiento, y que por ningun motivo se mezclen los Eclesiásticos Seculares y Regulares en pleytos y negocios temporales, como lo executan en daño de mis vasallos y real hacienda: he tenido por bien mandat se renueve el real decreto de 25. de Agosto de 1668. la resolusion tomada á consulta de primero de Diciembre de 1675. insertas en los Autos acordados 1. y 2. tit. 3. lib. 1. de la Recopilacion de estos reynos, en que por una y otra se dispone lo siguiente: (vid. prox. sup.) y en su execucion es mi voluntad no se les admita á los Eclesiásticos Seculares en nuestros tribunales, ni aun para substituir poderes en dependencias, ó cobranzas que no sean de sus propias iglesias, monasterios, conventos, ó beneficios, porque no se tome

bosa loc. cit. in Summa num. 21. & de offic. & potest. Episcopi. alleg. 53. num. 86. Item non potest parochus per Episcopum occupari in sui, vel ecclesiae cathedralis servitio, ut nempe sit Vicarius, Visitator, Secretarius, Fiscalis, &c. Sic decrevisse Sacram Congr. Concil. referunt Gonzal. loc. cit. num. 258. Barbosa loc. cit. in Summa numer. 22. & cit. alleg. 53. num. 86. & 87. Garzias loc. cit. num. 42. Pignatell. loc. cit. Vide num. seq. Parochus habens curam animarum non potest esse Vicarius Episcopi, vel Capituli, Sede vacante. Sac. Congr. Concil. sub die 12. Maii 1629. apud Barbosam in Summa Apostolicar. decis. loco citato num.

se immisuerint (1). Posteriore in seculo, Rege praecipue D. D. Carolo III. fuit omnino prohibitum, & in observantiam praecedentes dispositiones perferre decrevit (2). Nulla videtur in hoc inventi novitas, quando inspicitur, similia munera subire, nec etiam laicis omnibus esse concessum: tam de antiquo venit prohibitio, ut sine alia C. legum perfectione, quam Recopilationis, notetur, jam D. D. Regum Catholicorum tempore, & D. D. Caroli I. Hispaniarum fuisse provisum, nulli, qui in tribunalibus officium aliquod, aut dignitatem obtinuerit, nec eorum famulis Actores, esse negotiorum sub relegationis pena per semestre, licere (3); postea D. D. Philippo IV. Rege per consultationem eidem factam, Castellae Supremus Senatus praescripsit, hujusmodi qualitatibus personas, alienis negotiis in curia matritensi incumbentes in officina idiomatico vernaculo La Escrivania de Gobierno del Consejo, sua nomina, inter alia naturalitatem, & causam ob quam domicilium deseruerint, se in hanc villam, curiam regiam conferendo, exhibere (4), transactis autem jam plus quam annis octoginta, Rege D. D. Philippo V. fuit jussum, expediri decretum, ut nemo imposterum in litium expeditionis, aliorumque negotiorum sollicitudine, absque gratia á regia majestate concessa se immisceret (5); quod quidem, hodie, circumscriptum ad personas, negotia, Indicas ad regiones concernentia, tractantes, praecipue in supremo earum tribunali, ceterisque respectivis officinis, advertitur (6).

el pretexto de continuar sus agencias y cobranzas extrañas por medio de interpuestas personas, por convenir así á la causa pública y á mi real servicio. Intrud. Circul. 26. Febr. 1767. num. 8. Ibi: Si los Clerigos, ó Religiosos hacen de agentes, ó administradores de pleytos y haciendas, que no sean propias, en contravencion á lo que tiene acordado el Consejo:..

(3) L. 4. tit. 4. lib. 2. Ordenamos y mandamos que los del nuestro Consejo y Oidores de las nuestras Audiencias y Alcaldes: Contadores: ni el nuestro Procurador Fiscal, ni los nuestros Secretarios, ni Escribanos de Cámara y Relatores: y hombres y criados, no sean osados: en tiempo alguno procurar, ni solicitar con Nos: ni con otras personas algunas, que tengan cargo de despachar negocios en la dicha nuestra Corte, provisiones, ni cartas, ni cédulas, ni otro despacho alguno de los que viniere á negociar á nuestra Corte: so pena, que: sea desterrado de la nuestra Corte: L. 36. tit. 20. ejusd. Mandamos á los nuestros Presidentes y Oidores que á ninguno de los Escribanos de las nuestras Audiencias, ni á criados suyos no consentan que procuren, ni soliciten ninguna causa de grande, ni otro litigante: y los castiguen. Reg. Provis. 5. Sept. 1767. Ibi: Y para que mas bien puedan los Oficiales de las Secretarias cumplir con lo que fuere de su obligacion, mando que desde ahora en adelante los tales Oficiales de Secretarias no puedan tener ni tengan agencias: (4) Aut. acord. 8. tit. 24. ejusd. Todos los solicitadores y Agentes de Negocios que hay en esta Corte, dentro de quince dias primeros siguientes de la publicacion de este Auto, se registren en la Escribania de Gobierno del Consejo, declarando de donde son naturales, por que salieron de sus tierras, quanto ha que están en la Corte, en que negocios:..

(5) Aut. 9. ejusd. Sin especial título de S. M. no puede haber Agentes, ni Solicitadores de pleytos, pretensiones y negocios, pues deben ser personas conocidas por los evidentes perjuicios y daños que resultan:..

(6) Vide verb. Congrua.

num. 23. & Sellium in *Selectis Canon. cap. 18. num. 26.* Nam generaliter esse parochum, & Vicarium sunt officia male compatibilia in eadem persona, Sac. Congreg. Episcop. & Regul. in *Messana 19. Januarii. 1603.* Ex eo, quod ut quis bene exerceat alterum ex dictis officiis, alteri necessario deesse cogitur. Eadem Sacra Congregatio Episcop. in *Sutrina 16. Novemb. 1640.* apud Nicol. in *Floscul. verb.* Vicarius generalis num. 37. Hæc tamen decreta esse intelligenda de parochia rurali, & extra civitatem, & non de parochia intra civitatem, respondisse Sac. Congreg. Episcop. in *Orien. 19. Jul. 1619.* testatur, & tenet Monacell. tom. 1. tit. 10. form. 18. num. 5. Et Nicolius loc. cit. ex decretis Sacre Congregationis Episcop. dicit, quod non potest parochus esse Vicarius Generalis, maxime si habeat curam animarum extra civitatem, & multo magis si extra diocesim.

47 Parochus non excusatur à residentia propter officium Inquisitoris; Sac. Congr. Concil. apud Gonzalez ad Regul. 8. Cancell. glor. 6. num. 265. Barbos. loc. cit. in summa num. 24.

48 Parochus justa de causa absens, sive cum superioris licentia, sive absque ea per aliquot dies, semper tenetur relinquere idoneum Vicarium in suo Episcopatu admissum pro administratione Sacramentorum, qui interim pro se populo inserviat. Sic expresse statuit Concil. Trident. cit. ses. 23. de reformat. cap. 1. §. Eadem omnino: ibi: Quodcumque eor. abesse contigerit, Vicarium idoneum ab ipso Ordinario approbandum debita mercedis assignatione relinquatur.

49 Parochus habens justam causam absendi extra parochiam per duos, aut tres menses, non satisfacit suæ conscientie, si petat licentiam jurans se habere gravem causam, quam non expedit manifestare, ut si petita licentia abesse possit, licet Episcopus non concedat. Similiter abesse non potest in casu, quo causam rationabilem expresserit, sed rigidus prelatum minus æquam judicat, & licentiam denegat, vel quia movetur suspensio quod ficta sit, cum tamen sit vera, sed tunc potest habere recursum ad Superiorem. Sac. Congr. Concil. apud Garziam loc. cit. num. 67. Armend. loc. cit. num. 155. Barbos. loc. cit. in summa num. 14.

50 Parochus obtinens licentiam absendi, fingendo causam justam, quam revera non habet, peccat mortaliter, & tenetur restituere fructus in tali absentia perceptos; nam Concil. loc. cit. requirit duo ad justitiam absentie, scilicet causam justam, & ejus approbationem, ut acquirantur fructus in absentia; Unde cum sit falsa prima, erit etiam inutilis secunda, maxime cum tota ratio acquirendorum fructuum dependeat à justa causa. Sanctarell. *variar. resolut. quest. 4. num. 15.* Possevin. de offic. Curati cap. 1. num. 24. Azorius part. 2. lib. 6. cap. 10. quest. 5. Barbos. de offic. & potest. Episcop. part. 3. alleg. 53. num. 9. & de offic. & potest. parochi part. 1. cap. 8. num. 60. & alii passim.

51 Parochus absque legitima causa, & licentia non residens in sua parochia, culpam mortalem, quam incurrit (nisi modicitas temporis absentie eam excuset, uti limitant Fagnan. in cit. cap. Relatum 4. de Clericis non residentibus num. 41.) pro rata absentie fructus non facit suos, & eos restituere tenetur; Sic expresse statuit Concilium Tridentinum cit. ses. 23. de reformat. cap. 1. §. Si quis autem, ibi: Si quis autem (quod utinam nunquam eveniat) contra majus decreti dispositionem abfuerit: statuit Sacrosancta Synodus præter alias penas adversus non residentes sub Paulo III. impositas, & innovatas, ac mortalis peccati reatum, quem incurrit, eam pro rata temporis absentie, fructus suos non facere, nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non secuta, illos sibi detinere posse; sed

teneri, aut ipso cessante per superiorem ecclesiasticam illos fabricæ ecclesiarum, aut pauperibus loci erogare, prohibita quacumque conventione, vel compositione, quæ pro fructibus male perceptis appellatur, ex qua etiam prædicti fructus in totam, aut pro parte ei remitterentur, non obstantibus quibuscumque privilegiis cuicumque loco, aut Fabricæ concessis.

Quæ dispositio licet loquatur de Episcopis, eadem tamen statim extenditur etiam ad parochos, ut expresse subjungit Concilium, ibi: Eadem omnino etiam quoad culpam, amissionem fructuum, & penas de Curatis inferioribus, & aliis quibuscumque, qui beneficium aliquod ecclesiasticum curam animarum habent, obtinent, Sacrosancta Synodus declarat, & decernit.

Restitutio hujusmodi fructuum pro rata non facta residentie amissionem faciendæ est fabricæ ecclesie, aut pauperibus; nec obtineri potest compositio prout habetur expresse ex allatis verbis Concil. ibi: Illos fabricæ ecclesiarum, aut pauperibus loci erogare, prohibita quacumque conventione, vel compositione. Et sic decium fuisse à Sac. Congr. Concil. referunt Garzias loc. cit. num. 27. Armend. loc. cit. num. 158. Barbos. de offic. & potest. Episcop. p. 3. alleg. 53. num. 101.

Parochus restituere tenetur statim in conscientia hujusmodi fructus amissionem non factam residentiam, etiam ante ullam Judicis sententiam; sic habetur expresse ex allatis verbis Concil. ibi: Etiam declaratione non secuta, nec ad id requiri citationem, vel monitionem. Sic decium fuisse à Sac. Congr. Concil. referunt Garz. loc. cit. num. 27. Armend. loc. cit. num. 259. Barbos. loc. cit. num. 202.

Parochus Juris remediis etiam usque ad privationem compelli potest ad residentiam. Sic expresse statuit Concilium Trident. loc. cit. ibi: Quod si per edictum citati etiam non personaliter, contentum fuerint, liberum esse vult Ordinariis per censuras ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliaque juris remedia, etiam usque ad privationem compellere. Nec executionem hanc quolibet privilegio, licentia, familiaritate, exceptione, etiam ratione conjunctaque beneficii, pactione, statuto, etiam juramento, vel quacumque auctoritate confirmato, consuetudine etiam immemorabili, quæ potius corruptela censenda est, sine appellatione aut inhibitione etiam in Romana Curia, vel vigore Eugenianæ Constitutionis suspendi posse.

Ex quo satis clare patet, quod parochus non residens etiam monitus, non est hodie ipso jure privatus parochiali. Quamvis enim olim parochus non residens esset ipso jure privatus beneficio parochiali, ut patet ex c. Conquerente 6. c. Ex parte 8. de Clericis non residentibus cum aliis similibus, & signanter c. Extirpandæ 30. §. Qui vero, de præbendis, ibi: Alioquin non residens illa (scilicet ecclesia parochiali) se sciat auctoritate hujus decreti privatum libere alii conferenda. Hodie tamen parochus non residens, etiam monitus, non est ipso jure privatus sua parochiali, aliis enim statim procedendum esset ad declarandum illum privatum, & non esset in arbitrio Episcopi, quo remedio ex relat. in dict. cap. 1. Tridentini uti vellet, quod non est dicendum, quia Sac. Congr. Concilii apud Fagnan. lib. 3. Decretal. in c. Ex tua 11. de Clericis non residentibus num. 18. generaliter consulta: An sit arbitrium Episcopi, qua via, quo remedio uti voluerit contra non residentes, nempe, vel censuris, vel sequestratione, & subtractione fructuum, vel privatione; Respondit, ita esse. Et ita tenent Barbos. de offic. & potest. parochi p. 1. c. 8. num. 72. & in Concil. Trident. cit. ses. 23. de reformat. cap. 1. num. 7. Garzias de beneficiis part. 3. cap. 2. num. 139.

referentes etiam ipsi sic declarasse Sac. Congreg. Concil. & sic alii passim.

56 Ex quibus manifeste patet, quod ad privationem parochi ob non residentiam non est necessarium, quod prius procedatur per alias penas, nempe per censuras ecclesiasticas, ac sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliaque juris remedia; Nam licet id de jure communi requiri videretur, cap. Ex tua devotionis 11. de Clericis non residentibus cum similibus; tamen Trident. cit. ses. 22. de reformat. cap. 1. id relinquit arbitrio Ordinarii, ibi: Liberam esse vult Ordinariis, ut expresse etiam respondit Sac. Congreg. Concil. adducta numero antecedenti. Et hoc modo Domini de Rota apud Manticom de cis. 66. n. 6. dixerunt intelligendum etiam esse idem Concilium ses. 24. de reformat. c. 12. ver. Præterea: Quemadmodum per Sacram Congregationem Concilii fuit declaratum, ut non afficiat Episcopos, qui possunt procedere ad privationem ob non residentiam, tametsi illa temporum intervalla non fuerint observata. Sic refert, & tenet Barbos. de offic. & potest. parochi part. 1. cap. 8. num. 74. & ita docent Fagnan. in cit. c. Ex tua devotionis num. 18. Garzias loc. cit. num. 139. Flamin. Patrisius lib. 1. de resignat. benef. c. 10. num. 61. Castropalao tract. 3. de benef. disp. 5. punct. 3. n. 10. Reiffenstuel lib. 3. Decretal. tit. 4. num. 64. Barbos. in Concil. Trident. cit. ses. 23. c. 1. num. 74. & alii contra alios volentes, procedendum esse contra parochos non residentes, primo per censuras, secundum per sequestrationem, & subtractionem fructuum, & postea si hæc remedia non prosint, possit contra eos procedi per privationem, prout, dicunt ipsi, videtur declarasse Sacram Congregationem Concilii die 16. Decembris 1565, dum asseruit, quod contra parochos tempore pestis non residentes, præmissis edicto, seu monitione, sit procedendum, prout Concilium mandat ses. 23. cap. 1. de reformat. Sic refert Fagnan. lib. 3. Decretal. in cap. Clericos 17. de Clericis non residentibus num. 41. & seg. Qui tamen est contrarie opinionis, ut clare docet in cit. cap. Ex tua devotionis 11. de Clericis non residentibus num. 18. ubi dicit non obstat illam declarationem Sacre Congregationis Concilii de die 6. Decembris 1565, quia ipsa loquitur de casu speciali, seu de parochis non residentibus tempore pestis, de quibus cum olim fuisset controversum inter Theologos, & Canonistas: An eo tempore parochi personaliter residere tenerentur; noluit Sacra Congregatio statim contra absentes procedi posse ad privationem beneficium, nisi prius alia preter ordinem præmitteretur. Verum extra illud tempus generaliter consulta eadem Sacra Congregatio; An sit arbitrium Episcopi, qua via, & quo remedio uti voluerit contra non residentes, nempe, vel censuris, vel sequestratione, & subtractione fructuum, vel privatione? Respondit: Ita esse. Hactenus Fagnanus ibi.

57 Præcedentia inter ipsosmet parochos, seu Curatos ecclesiarum parochialium, sive sint seculares, sive regulares, datur secundum prerogativam suarum ecclesiarum, & non secundum prerogativam Regulae. Sacra Congreg. Rit. in Asten. 21. Martii 1609. apud Barbosam in Summa Apostolicar. decis. verb. Parochus quoad præcedentiam num. 5.

58 Præcedentia inductus superpelliceo in processionibus præcedit omnibus Rectoribus, & Presbyteris; Sac. Congr. Rit. in Firmata Terra Sanctæ Victorie 31. Martii 1618. apud Sellium in *Selectis Canonici* c. 50. num. 40. & Barbosam loc. cit. num. 3.

59 Parochus in funeralibus non debet præcedere Canonicis cathedralis, sed bene omnibus aliis presbyteris, qui non sunt de cathedrali. Sac. Congreg. Rit. in Viterb. 25. Junii 1611. apud Sellium loc. cit. & Barbos. loc. cit. num. 4.

60 Parochus, seu Curatus, aut Sacrista cathedralis

etiam quod sint amovibiles, quando intervenit Capitulum dictæ cathedralis, debent præcedere proprio parochio defuncti. Sac. Congr. Rituum in *Præsentia. 22. Martii 1631.* apud Barbosam loc. cit. num. 7.

Parochus amovibilis cathedralis in processionibus debet incedere cum Capitulo dictæ cathedralis super Priores, Plebanos, & Curatos perpetuos Beneficiatos. Sac. Congr. Rit. in Calien. 9. Apr. 1633. apud Barbosam loc. cit. num. 9.

Præcedentia in funeralibus debetur Archiepiscopo hytero parochio ratione stola, & non Archidiacono ut primæ dignitati. Sac. Congr. Rit. in Nullius, seu Trojana 12. Martii 1612. & 4. Maii 1613. apud Jul. Lavorium *variarum Lucebrationum* tom. 1. tit. 2. cap. 3. num. 211. & Barbosam loc. cit. verb. Archidiaconus num. 23. & verb. Archiepiscopus num. 16.

Canonicis Collegiarum ecclesiarum supra parochum semper, & ubique competit præcedentia, etiam in associandis funeribus defunctorum propriæ ipsius parochiæ. Jus tamen faciendi officium circa corpus defuncti ad parochum in sua parochiali ecclesia spectat. Sic pluries decrevit Sac. Congr. Rit. & signanter in *Sutrina 30. Aug. 1603.* & 2. Aug. 1603. & in *Melit. 18. Nov. 1600.* & in *alia Orien. Terra Cori 9. Maii 1617.* & in *alia Prænestina Cavarem 14. Augusti 1618.* Et Sac. Congr. Concil. in *Derthonen. in causa Oppidi Novarum 3. Decembris 1718.* ad 10. dub. Et expresse quod Canonici hujusmodi præcedere debeant omnibus Rectoribus, Curatis, Plebanis ac Presbyteris ecclesiarum parochialium in publicis processionibus, & functionibus, etiam Synodaliibus, censuit eadem Sac. Congr. in *Verul. 11. Decembris 1613.* & in *Senogallien. 23. Martii 1619.* 4. Aprilis 1720. Etiam ante erectionem in collegiatam mixtum incederent cum dictis Rectoribus, ut declaravit Eadem Sac. Congr. in *Syracusanis 20. Decembris 1601.* Vel inferiores ecclesie essent antiquiores, & fuissent in quasi possessione præcedenti ante erectionem. Eadem Sac. Congr. in *Illerden. Præminentiarum 26. Jun. 1602.* ubi dicitur hoc procedere, etiam in erectione adscis clausula: sine præjudicio alicujus.

Nec obstant contrariæ declarationes ejusdem Sacre Congregationis, quæ ab aliquibus adducuntur, & signanter in una *S. Angeli Saxiferrati 21. Octob. 1609.* in *Eugubina 15. Jul. 1614.* & in *alia Prænestina Cavarem 13. Jul. 1616.* ubi dicitur fuisse declaratum, quod Parochus debeat præcedere Canonicis collegiatæ ecclesie in associandis funeribus defunctorum propriæ ecclesie. Quibus concordare videtur Rituale Rom. tit. de exequiis pag. 150. ubi parochus in omnibus funeribus præcedit incedendo ante feretrum.

Non obstant, inquam, quia omnes ipsas, quas adducit Barbos. de offic. & potest. paroch. part. 1. c. 9. n. 8. solvit infra sub n. 11. præcis his verbis: Ad illam *S. Angeli Terra Saxiferrati*, in qua videtur declaratum, illum Presbyterum, seu Curatum, aut Priorem, qui defert stola, & ad ejus ecclesiam funus deferretur, aliis omnibus præcedere debere, & sic etiam Canonici ecclesie collegiatæ, potest responderi, non loqui de præcedentia quando funus deferretur ad ecclesiam ejus, qui stola defert, sed quando ab eo sit officium in sua ecclesia, in qua præcedentiam habere debet. Ad illam vero Eugubina respondetur, habere locum inter Curatum cathedralis, & Curatum Sancti Petri Monachorum Olivetanorum, non autem inter Capitula collegiarum. Ad Rituale Romanum respondetur, habere locum inter Presbyteros ejusdem Ordinis, & alios prerogativam non habentes, cujusmodi non sunt Canonici collegiarum ecclesiarum, in quibus terminis loquitur etiam Stephan. Gratian. *discept. forens. tom. 2. cap. 298. num. 83.* & tom. 3. c. 492.